

VALL PALOU, BATECS

Conxita Oliver, Comissaria de l'exposició

En un món immers en la velocitat i en el remolí de la informació, Teresa Vall Palou ens trasllada a un cosmos de reflexió i de solitud que permet endinsar-nos en l'essència i en l'absolut. Per a l'artista, l'art és una prolongació de la mateixa vida, un espai on busca reconèixer el mateix estat d'intensitat amb el que viu.

Hereva de la tradició informalista i de l'expressionisme abstracte, defuig qualsevol fórmula expressiva per explorar i investigar una gran varietat de registres: pintura, gravat, dibuix, llibre d'artista i ceràmica. Diferents llenguatges que empra en cada ocasió per aconseguir els resultats expressius desitjats. Amb una trajectòria silenciosa i en solitari, desenvolupada a través d'un llenguatge estrictament abstracte, ha portat a terme un meditat exercici d'interpretació subjectiva de les sensacions amb una contundència i una audàcia de recursos que no amaguen en cap moment la vessant introspectiva.

En la reivindicació de la pintura, el seu discurs va del gestual al matèric, passant per l'espacialisme i el tatxisme. En uns espais sense límits que materialitza, normalment, en grans formats, la seva pràctica impulsiva i dinàmica respon a les inquietuds més enèrgiques que brollen amb total llibertat d'execució. Deixa de banda tot allò superflu per quedar-se amb la pulsio del gest, el camí del pigment, el trànsit del l'empremta del pinzell, la durada de la petja sobre el suport, l'acumulació de les densitats, el recorregut dels *drippings*... que successivament es van superposant, encavalcant-se i fonent-se fins arribar a establir-ne un entramat pictòric i un ordit reticular fet de subtils aportacions i sedimentacions. La pròpia cadència energètica hi atorga unes vibracions que són les que ofereixen aquest pols interior tan característic del seu treball.

Veritables laberints que ens permeten transitar visualment pel seu interior, des de la superfície fins a les compactes profunditats i dialogar amb els seus íntims secrets que sovint albiren esclatxes de llum. En les composicions actuals, el color pren protagonisme i les gammes esdevenen lluminoses i impactants: verds, blaus, vermells, blancs i negres, particularment, esdevenen fulgents vibracions energètiques. Igualment, els espais atmosfèrics anímics, fets de veladures i vaporositats, hi busquen el diàleg amb masses compactes i camps monocroms de color que compensen l'espai amb precisió constructiva.

Un treball d'una incontestable afirmació pictòrica que s'interrelaciona en un tot únic. Una batalla que manté l'artista cos a cos amb l'obra, superposant, juxtaposant, incidint... fins que la mateixa obra ja no demana res més, és dona per vençuda. Aquest enfrontament, però, no admet inseguretats, dubtes o retrocesos, perquè s'aconsegueix a base de disciplina, reflexió i exigència en el mètode i en el procés. D'altra manera, no guanyaria la imposició sobre l'obra fins a doblegar-la i fer-se-la seva. Una expansió visual i tàctil d'un gran plaer estètic, on la profusió i l'abundor d'accidents matèrics comporten una gran contundència plàstica i un suggerent lirisme, a cavall entre la força de l'emoció i del control mental. Una emoció que, progressivament, es va filtrant a través de tot el procés d'execució, un apassionament que s'ha anat racionalitzant i alterant lentament des del primer impuls motor.

Però, en contraposició, hi ha altres sèries que són producte d'una acció molt més directa que hi emergeixen d'una forma totalment fluïda i impulsiva sense una suma

d'experiències consecutives. Són com organismes cel·lulars o visions microscòpiques que es multipliquen en una expansió corpuscular d'evolució constant.

Amb la pràctica pictòrica, Vall Palou ha fet de les reivindicacions de l'art no figuratiu no pas una limitació, sinó, ans al contrari, una imposició. Uns paisatges mentals que són el resultat d'un procés introspectiu, ple d'exigències internes, qüestionaments, plantejaments i reptes personals, que esdevenen el mirall sobre el qual es reflecteixen els punts més vitals del seu jo. Uns escenaris que, dins d'una abstracció pictòrica substancial, tothora constaten el nexa que s'estableix entre l'ésser i l'entorn.

En aquest sentit, expressa els sentiments més pregons de l'home: satisfaccions, frustracions, dolor, alegria... a través de l'aspror d'una textura, la vaporositat d'una transparència, l'organització estabilitzadora, l'estructura desequilibradora, els ritmes seqüencials de verticalitat extrema, la dissolució i liquiditat de la pintura; la duresa d'un negre, la profunditat d'un blau, la contundència aclaparadora d'un vermell o la puresa infinita d'un blanc. Prescindint de tot allò accessori, ens ofereix allò essencial en la més pura universalitat, és a dir, l'entrellat íntim del món. Un repertori d'energies formals alliberades en una explosió de matisos i de registres que potencien la força metafòrica que permet a cadascú evocar el seu propi món imaginari.

Tot aquest procés referit als suports de tela es magnifica molt més en el cas dels papers. La radicalitat, espontaneïtat, gestualitat i automatisme arriben a les màximes conseqüències, sobretot perquè la mateixa tècnica li ofereix molta més llibertat i li permet, per damunt de tot, immediatesa. Les pintures sobre paper de Vall Palou són directes, de primera intenció i per això conserven la frescor del primer raig. És un llenguatge privilegiat d'expressió directa, d'experimentació constant, un vehicle dúctil que li permet aquella autonomia d'actuació difícil d'aconseguir en la pintura sobre tela. Tot plegat constitueix una mena de laboratori personal, l'espai més íntim de l'artista, la descàrrega instantània entre la ment i la mà que flueix vertiginosament sobre el suport; en definitiva, el mitjà que guanya la batalla al temps. Per a Vall Palou, aquesta pràctica és una autèntica escriptura del pensament, un exercici que permet seguir l'empremta de les seves oscil·lacions emocionals i de cadascun dels moments concrets dins el conjunt de la seva obra.

Per altra banda, l'obra ceràmica en rakú de Vall Palou, de pell seca i aspre, dialoga amb una sèrie de pintures negres d'una profunditat espectral. Veu en la ceràmica -l'ancestral art del fang i del foc- la possibilitat d'investigar nous plantejaments i noves morfologies. Una ferma voluntat d'experimentació, juntament amb la pràctica del bon ofici i dels entrellats de la tradició, han donat com a resultat una ceràmica que, per damunt de tot, la concep com un art pur que defensa la matèria amb tota la seva palpitació i les seves qualitats intrínseques. Si les morfologies tradicionals han estat centrades exclusivament al voltant del buit -on resideix la seva utilitat- i limitades per formes que tanquen l'espai interior dins de les tipologies clàssiques dirigides a contenir alguna cosa, les seves peces en material ceràmic s'obren i s'expandeixen en pro de la creativitat i del concepte. Transgredir la funció de dipòsit i alterar formalment i conceptual la concepció tradicional implica que el material ceràmic pot fer-se servir per crear-ne objectes escultòrics, lluny de les formes ortodoxes com ara el tòpic vas, plat, bol o atuell que serveix per alguna cosa.

En la seva obra es manifesta sovint un equilibri de contraris que atorguen aquest punt de polaritats antagòniques tan evident en el seu treball: organització i caos; llum i

tenebres; plaer i angoixa; ple i buit; cel i infern... dualitats al servei d'una obra que s'escapa del format i s'expandeix tothora cap a la tridimensionalitat.

L'exposició actual aplega una tria d'obra recent, realitzada en els darrers anys, i s'estructura seguint un passeig per les diferents sèries, organitzades en set àmbits.

Una obra rigorosa, honesta i coherent, la de Vall Palou, que no fa cap concessió i que ens convida a aprofundir per gaudir d'impressions i sensacions enriquidores. Una obra que reivindica les intencions de la mirada i que deixa en la percepció de l'espectador exercicis diferents, que es poden fer a través de la memòria, el rastre, la reflexió poètica, la permanència fictícia, l'espai pel somni... i ens potencien allò que Marcel Duchamp defensava en afirmar que l'observador fa l'obra.

FACERE, INGENERARE

Ximo Company

Hores d'ara, a la Catalunya occidental, Vallpalou és l'artista més prominent. La que més treballa en el silenci creatiu del seu obrador. La més fecunda amb escriure. La que més cosa –que no coses– té a dir en termes de llenguatge expressiu, pictòric i plàstic. La que més depura i alambina allò que fa. La que millor ha destil·lat una poètica seriosa, convincent, pròpia, reblerta. La que més bé neda a contracorrent. La que amb més personalitat sap estar al marge de tot i per damunt de tot. Sens dubte, també, la que més s'està a ponent de la plaça de Sant Jaume de Barcelona. La més solitària. Potser la més desconeguda. També, però, la més sòbria, la més lliure i autèntica del país.

Insisteixo, Vallpalou és avui, amb escriure, l'artista més prominent de la Catalunya occidental.

Artista de soca-rel, i feta tota ella amb imprevisibles dosis de *manus et ingenium*, Vallpalou opera amb una llibertat creativa extraordinària, difícil de qualificar i parangonar; inimaginable. Signe, gest, *ductus*, matèria densa i alhora líquida, transparent, refregada, manipulada, *dripping*, suport, pinzells i estris de tota mena s'entrelliguen i es conjuminen en la infatigable –i insubornable– ment progenitora d'aquesta artista catalana que quasi sempre culmina les seves obres amb unes explosions cromàtiques que metamorfosen i descarnen la matèria fins a assolir epidermis plàstiques insospitades.

Vallpalou opera sempre amb uns cromatismes inaudits, del tot sorprenents, infreqüents, personalíssims; cada obra seva, feta i refeta, reencarnada, acaba sent, per força, un *unicum*.

Vallpalou és poc linial, gens convencional. Difícil d'escatir. Afortunadament.

Vallpalou, a més, es rebel·la, dia a dia, minut a minut contra allò sabut. I entra, de ple, dia a dia, minut a minut, en allò arcà. Necessita explorar allò desconegut. Necessita fer i desfer allò fet per tornar al *facere*, per tornar a *ingenerare*. Aquesta és la grandesa de Vallpalou: que fa i desfà per tornar a fer i posar carn nova a la seva pròpia obra, a tot el que aquesta artista, sense parangó, dia a dia, produeix i encarna.

Sovint tot això Vallpalou ho aconsegueix amb un petit toc cromàtic o amb petites línies gestuals..., però també –i aquest és un altre gran tret diferencial de la seva desbordant creativitat–, Vallpalou això ho pot assolir tot construint els silencis matèrics i conceptuals més extraordinaris –i adults– que hores d'ara s'estan produint en l'escenari creatiu de tot Catalunya.

Silencis que creen estupefacció, silencis que esborronen, silencis, matèrics i conceptuals, silencis d'una eloqüència estètica màgica, abans mai no sentida. Quelcom que avui, al meu país, només és a les mans –i en la pensa– d'uns pocs artistes privilegiats; Vallpalou n'és una, d'artista, privilegiada; quasi deífica.

Us ho puc ben assegurar: trigarem a trobar-ne, al meu país, d'artistes com Vallpalou.

En fi, ho he dit i ho rebló aquí una altra volta: hores d'ara, a la Catalunya occidental, Teresa Vallpalou és la seva artista més prominent.